

Univerzitetni rehabilitacijski inštitut Republike Slovenije - Soča

ZPZR

Zgodnja poklicna in
zaposlitvena rehabilitacija
v procesu vračanja na delo

Osnovne informacije o projektu ZPZR in dosedanje ugotovitve

Metka Teržan, Valentina Brecej, URI Soča, projekt ZPZR

**„Kako izboljšati vračanje na delo zaposlenih po dolgotrajni
bolniški odsotnosti?“, spletno izobraževanje, 11.11.2021**

Pobuda Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (MDDSZEM) konec leta 2017 za projekt, ki bi zvečal obseg in vsebino poklicne rehabilitacije kot pravice po Zakonu o PIZ.

Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanca strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo, tako da se lahko ustrezno zaposli in ponovno vključi v delovno okolje, oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela, tako da se mu prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki. (70. člen ZPIZ-2).

Sodelovanje med Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije in Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije oziroma med MDDSZEM in Ministrstvom za zdravje.

Proces postopnega vračanja na delo in poklicne rehabilitacije **že v času bolniškega staleža s pripravo individualnega načrta vračanja na delo.**

Hitrejša usmerjanja v pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije kot pravice po ZPIZ-2, pravica mora postati dolžnost.

POTREBNA BO USTREZNA SPREMEMBA ZAKONODAJE

Glavni cilji projekta

- Ocena stanja poklicne rehabilitacije in primerjalna študija evropskih držav,
- oblikovanje **modela celostne zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v procesu vračanja na delo,**
- priprava **predloga zakonskih sprememb** za izvedbo modela zgodnje poklicne in zaposlitvene rehabilitacije v procesu vračanja na delo,
- dvig **ozaveščenosti in informiranosti** zavarovancev, delodajalcev in strokovne javnosti.

OCENA STANJA POKLICNE REHABILITACIJE IN PRIMERJALNA ŠTUDIJA EVROPSKIH DRŽAV

Obvladovanje dolgotrajne bolniške odsotnosti – literatura

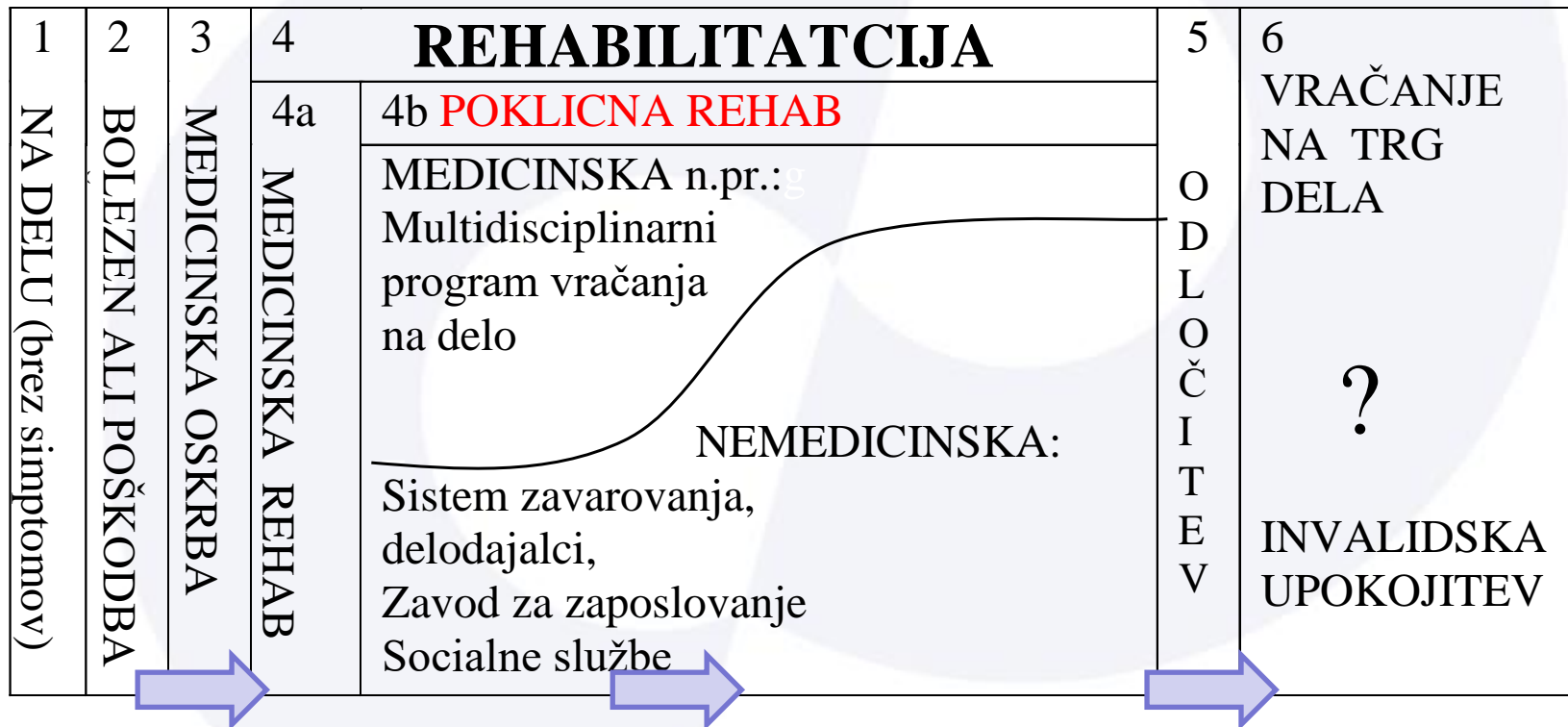
- Programi postopnega vračanja na delo (RTW)*
- Poklicna rehabilitacija (VR)**

*Schneider U, Linder R, Verheyen F. Long-term sick leave and graded return to work: What do we know about the follow-up effects?. Health Policy, © 2016 Elsevier Ireland Ltd.

** Chamberlain MA, Moser VF, Schüldt Ekholm K and all, Vocational Rehabilitation: an educational review, Journal of Rehabilitation Medicine 2009; 41; 856-69

Pot posameznika proti vrnitvi na delo

Vir: modificirano po Ekholm J, et al., Report to Ministry of Social Welfare, Mid Sweden University, Östersund, CSF Reports No 2003:1)

Primerjalna analiza: **Nemčija**

- **Omejeno trajanje bolniškega staleža** – po 10 tednih vključevanje v PR.
- Zavarovalnice razpolagajo z **lastnimi klinikami za PR**, v katere je oseba vključena do zaključka vrnitve na delo.
- Obstaja **krovno telo** za področje PR.
- Ocenjevanje zmožnosti za delo na podlagi **MKF**.
- Vse ocene invalidnosti se **revidirajo na 3 leta**.

Nizozemska

- **Vključenost delodajalcev** - oblikovanje načrta za vračanje na delo
- Finančne implikacije za delodajalca
- Delodajalec mora pomagati pri iskanju drugega ustreznega delodajalca
- **Vodenje primera** v procesu vračanja na delo

MODEL POKLICNE REHABILITACIJE V PROJEKTU ZPZR

Kriteriji za vključitev zavarovancev v obravnavo

- Zavarovanci, zlasti starejši od 45 let,
- so v bolniškem staležu več kot 3 mesece,
- imajo kompleksne zdravstvene težave,
- vključujejo se tudi zavarovanci, ki čakajo na poseg,
- dodatno vključujemo delodajalce, ki imajo večje število zaposlenih v dolgotrajnem bolniškem staležu.

Protokol obravnave

1. **Obravnava pri imenovanem zdravniku ZZS:** predstavitev projekta zavarovancu (dopis), pridobitev soglasja, pripravi obrazec z osnovnimi informacijami ZPZR-1 (osnovne informacije o zavarovancu, bolezni, bolniškem staležu)
2. **Obravnava na vstopni informacijsko-koordinacijski (VIK) točki:** strokovni delavec projekta in predstavnik izvajalca zaposlitvene rehabilitacije: motivacija za sodelovanje v projektu, podatki o delodajalcu, izbranem osebnem zdravniku.

Strokovni delavec VIK točke pozove delodajalca k sodelovanju, poizve po izvajalcu medicine dela, obvesti izbranega osebnega zdravnika o vključitvi v projekt ZPZR, spremlja bolniški stalež, potek obravnave (case management).

Nadaljnja obravnava zavarovanca

3. **Specialist medicine dela, prometa in športa** (pregled medicinske dokumentacije, razgovor z zavarovancem, usmerjen pregled, ugotovitev eventualnih omejitev za delo)
4. **Izvajalec zaposlitvene rehabilitacije** (timska obravnava pri psihologu, delovnem terapevtu, socialni delavki, drugih članih tima)
5. **Kontakt z delodajalcem** (obisk delodajalca, ogled delovnega mesta, predstavitev zmožnosti zaposlenega in predlog načrta vračanja na delo, pripravi se zapisnik, ki ga delodajalec podpiše)
6. **Sestanek imenovanega zdravnika ZZZS in predsednika invalidske komisije ZPIZ** (obrnava končnih dokumentov, pripombe, pospešitev postopkov)

Končni izdelki obravnave

1. **Poročilo specialista MDPŠ in IZR** (dobita ga IZ ZZS in predsednik IK ter zavarovanec, ki ga odda svojemu izbranemu osebnemu zdravniku)
2. **Individualni načrt vračanja na delo** (prav tako zdravnika ZZS in ZPIZ, zavarovanec in delodajalec)
3. **Obvestilo o zaključku obravnave** (izbrani osebni zdravnik, zavarovanec, imenovani zdravnik ZZS)
4. **Poročila o kontrolnih pregledih pri specialistu MDPŠ** (če so potrebni)

Glavni doprinos projekta

- **Povezovanje** vseh obstoječih pravic in programov.
- Vključevanje **specialistov MDPŠ**, ki jim nalogo sodelovanja v PR nalaga že Zakon o varnosti in zdravju pri delu.
- Uporaba obstoječega znanja **strokovnih delavcev v zaposlitveni rehabilitaciji**.
- Povezava najpomembnejših **deležnikov v procesu**.
- Razširitev znanja na področju vračanja na delo na **vse nivoje zdravstvenega varstva**.

**ANALIZA
PILOTNEGA PROJEKTA ,
24.8.2021**

- **52** zavarovancev vključenih
- **Več moških** (61,5%)
- Povprečna **starost** 43 let (od 22 do 55 let)
- **Izobrazba**: poklicna šola (46,2%), srednja šola (25%), osnovna šola (9%)
- **Delovno mesto**: proizvodnja, storitve
- 80% zavarovancev iz **manjših krajev**
- **Od vseh delodajalcev je le eden odklonil sodelovanje !**

- V **bolniškem staležu ob vključitvi** so do 1 leta (33 zavarovancev, v povprečju 5,8 mesecev, 15 zavarovancev v povprečju 1 leto in 2 meseca). Takšnih, ki so v bolniškem staležu več kot 2 leti je manj (4)
- Največ bolniške odsotnosti zaradi **bolezni muskuloskeletnega sistema** - 21 zavarovancev (40 %), med njimi jih ima polovica okvaro medvretenčne ploščice ledvene hrbtenice
- Na drugem mestu so **stanja po poškodbi**, predvsem zgornjih udov
- Nobenega zavarovanca z diagnozo duševnih in vedenjskih motenj
- Potek obravnave: **56 dni** med pregledom na VIK točki in pregledom pri specialistu MDPŠ

Izidi obravnav - 13 zaključenih

- **8 zavarovancev se postopno vrača na delo**, v skrajšanem delovnem času 4 ure iz bolniškega staleža, občasne kontrole pri specialistu MDPŠ, spremljanje preko strokovnih delavcev IZR
- 2 zavarovanca se bosta postopno vrnila na delo brez omejitev
- 6 od teh zavarovancev po stabilizaciji stanja (stabilno stanje in učinkovitost na delovnem mestu) obravnavano na IK ZPIZ
- 3 - kategorija invalidnosti in 3 poklicna rehabilitacija po ZPIZ-2
- **4 zavarovanci bodo takoj predstavljeni na IK ZPIZ**, 2 za kategorijo invalidnosti, 2 za poklicno rehabilitacijo
- 1 zavarovanec se ni strinjal z individualnim načrtom vračanja na delo, predan je bil imenovanemu zdravniku ZZZS

Glavni doprinos projekta

- **Povezovanje** vseh obstoječih pravic in programov.
- Vključevanje **specialistov MDPŠ**, ki jim nalogo sodelovanja v PR nalaga že Zakon o varnosti in zdravju pri delu.
- Uporaba obstoječega znanja **strokovnih delavcev v zaposlitveni rehabilitaciji**.
- Povezava najpomembnejših **deležnikov v procesu**.
- Razširitev znanja na področju vračanja na delo na **vse nivoje zdravstvenega varstva**.

ZPZR

Zgodnja poklicna in
zaposlitvena rehabilitacija
v procesu vračanja na delo

Več informacij o projektu ZPZR najdete na spletni strani
www.zpzs.si.

Projekt Zgodnja poklicna in zaposlitvena rehabilitacija v procesu vračanja na delo sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada.

